

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 7.6.2006
COM(2006) 283 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK**

Ajánlások az Európai Unió megújított iraki szerepvállalására

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

Ajánlások az Európai Unió megújított iraki szerepvállalására

I. BEVEZETÉS

Irak hatalmas kihívások előtt áll: a biztonság hiánya terrorizmus, felkelés, szervezett bűnözés és felekezeti alapú erőszak következtében; az alapvető szolgáltatások terén tapasztalható jelentős hiányosságok; az emberi jogok széleskörű megsértése; és az államigazgatás kiterjedt intézményi hiányosságai.

A Bizottság 2004-es, „Az Európai Unió és Irak: A szerepvállalás keretei”¹ című közleménye és az azt kísérő, a külkapcsolatokért felelős biztos és a főképviselő által aláírt levél középtávú stratégiát fektetett le az EU iraki szerepvállalásával kapcsolatban, válaszként az új iraki átmeneti kormány megalakulására, és az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1546 sz. határozatára.

2004 óta súlyos, folyamatosan romló biztonsági helyzet közepette az ország jelentős előrehaladást tett a politikai és alkotmányos folyamatban, amely az első alkotmányosan megválasztott kormány megalakulásához vezetett. 2005-ben két alkalommal tartottak választásokat, befejeződött az új alkotmány tervezése, majd 2005. októberében népszavazáson el is fogadták. Mindkét alkalommal magas volt a szavazáson való részvételi arány.

Mivel jelenleg már hivatalban van az új kormány, alkalmas az időpont a 2004-es közlemény óta tett haladás felmérésére, és annak újabb áttekintésére, hogy hogyan vállalhat szerepet az EU Irakban, kezdve az új kormánnyal folytatott politikai párbeszédrel.

A 2004-es közleményben lefektetett középtávú stratégia a következő célokat tűzte ki:

- Biztonságos, stabil és demokratikus Irak
- Nyitott, fenntartható és diverzifikált iraki piacgazdaság
- Szomszédaival békében élő, a nemzetközi közösségbe illeszkedő Irak.

Ezek a célkitűzések ma is érvényesek, még akkor is, ha az ország helyzetét instabilitás, politikai feszültségek és romló biztonsági körülmények jellemzik.

E nehéz háttérrel az EU folytatta a 2004-es közleményben megnevezett lépések végrehajtását. A nemzetközi szerepvállalás élén járt a politikai és alkotmányos folyamatnak nyújtott támogatásával, amely a választási eljárásokat és a jogállamiság megteremtését illetően jelentős szakértelmet és erőforrásokat is magában foglalt. Jelentős pénzügyi támogatást nyújtott, különösen az Iraki Nemzetközi Újjáépítési Alapon (IRFFI) keresztül. Az Európai Bizottság küldöttséget nyitott. Az EU fokozta elkötelezettségét az iraki politikai vezetéssel, többek között azáltal, hogy keretet biztosított a politikai párbeszédnek a 2005. szeptember 21-

¹ COM (2004) 417, 2004. június 9.

én aláírt politikai párbeszédéről szóló EU-Irak közös nyilatkozat, a trojka látogatásai és a 2005. júniusi, az EU és az USA által szervezett brüsszeli nemzetközi konferencia alapján. Az EU továbbá kapcsolatban áll az új kormánnyal, valamint ígéret született a kereskedelmi és együttműködési megállapodásról szóló tárgyalások megkezdésére. Szerepvállalásán keresztül az Európai Unió szoros kapcsolatot és párbeszédet létesített egyéb olyan nemzetközi kulcsszereplőkkel, amelyek elkötelezettek a segítségnyújtás mellett, hogy az irakiak szembenézhesenek az előttük álló kihívásokkal.

A jelenlegi helyzet és a küszöbönálló kihívások elemzésén keresztül ez a közlemény tesz számos **javaslatot az EU szerepvállalására**, néhány fő célkitűzésre összpontosítva. A közlemény az EU és az új iraki kormány közötti párbeszéd és együttműködés keretének alapját képezi. Míg a kormány felhatalmazása négy évre szól, az ezen közleményben foglalt ajánlások nem kötődnek pontos időtartamhoz.

- Azonnal szükséges rámutatni a nagyobb EU-s szerepvállalással kapcsolatos két, **döntő fontosságú tényezőre**. Ezek a következők: először a politikai folyamat és a kormány társadalmi integrációt tiszteletben tartó jellege, másodsor pedig az ország biztonsági helyzete.

II. AZ IRAK ELŐTT ÁLLÓ KIHÍVÁSOK

Irak és az új kormány előtt a következő fő kihívások állnak: a nemzeti összetartás megőrzése és a nemzeti megbékélés problémakörének kezelése; a biztonság megteremtése az emberi jogok tiszteletben tartásával; az alapvető szolgáltatások nyújtása, valamint munkalehetőségek biztosítása, hogy az államigazgatás kapacitása növekedhessen; illetve a lakosság széles rétegeit kedvezően érintő gazdasági stabilitás és fenntartható növekedés.

Néhány meghatározott területet részletesebben meg kell vizsgálni az Irak előtt álló főbb kihívások felmérésekor. Ezek a politikai és gazdasági természetű területek kölcsönösen függenek egymástól, de lényegében két komponensre oszthatók: a demokrácia megszilárdítása és a gazdaság fejlesztése.

A demokrácia megszilárdítása és a civil társadalom megerősítése

Bár a politikai folyamatot sikerrel mozdították előre 2005-ben, a **demokratikus alapoknak** hasznukra válna a további konszolidáció. A helyhatósági és kormányzóválasztások tervezett lebonyolítása, valamint az alkotmány áttekintésének folyamata fontos mutatója lesz annak, hogy Irak mekkora mértékben elkötelezett a demokrácia mellett.

Az alkotmányról 2005 októberében tartott népszavazáson az iraki nép kifejezte támogatását a régiók és kormányzóságok föderális uniója iránt. Az alkotmány az a keret, amelyet az irakiak többsége elfogadott az együttélés alapjának. Néhány iraki közösség mégis úgy érzi, hogy a jelenlegi szöveg nem ismeri el teljesen aggodalmaikat és kívánságaikat. Az alkotmányt tehát el kell fogadni a társadalmi integráció és a modern kormányzás törvényes alapjának úgy, hogy a gazdasági hatalom és felelősség megoszlik a kormányzás központi, tartományi és helyi szintjei között. Alapot képez a nemzeti vagyoni arányos elosztásának, valamint a gazdasági, energetikai és pénzügypolitikának. Az alkotmány az újonnan megválasztott képviselőtanács egyik fő feladatának a szövegben foglalt törvényhozási és intézményi intézkedések felülvizsgálatát és fejlesztését tűzi ki.

A demokratikus folyamat szempontjából lényege szerepet játszik a **civil társadalom**. A civil társadalom megerősítésére tett iraki és nemzetközi erőfeszítéseknek jelentős szerepük van, ideértve olyan területeket, mint a szabad tömegtájékoztatás támogatása, az érdekképviselet és ellenőrzés bátorítása, az emberi és alapvető szabadságjogok előmozdítása, ideértve a nők, gyermekek, vallási és etnikai kisebbségek jogait.

Nemzeti összetartás

Irak **nemzeti összetartásának** kérdése összefügg a néphez tartozás érzésével, és a polgárok felekezeti vagy etnikai alapú azonosságtudatával. Ez nyilvánvaló lett a választókerületekben, a 2005-ös, az alkotmányról szóló népszavazáson és a felekezeti erőszakból is. Az új iraki vezetés előtt álló közvetlen kihívás olyan kormányzati modell előterjesztése és megvédése, amely lehetővé teszi a jelenleg mélyülő megosztottság meghaladását.

Ez a trend kedvezőtlen hatást gyakorol a régió többi állama, illetve az egész régió etnikai, vallási és politikai egyensúlyára. Irak szomszédai közül több osztozik Irakkal etnikai és vallási közösségeken. Ha Irak a felbomlás felé sodródik, az etnikai és vallási szeparatizmus máshol is felerősödhet a régióban. Irak területi integritásának védelme ezért szomszédai, valamint a teljes nemzetközi közösség érdekét is szolgálja.

Az olyan területeken, mint a személyzeti kinevezések, az iraki nemzeti biztonsági erők és szakminisztériumok összetétele, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés vagy az erőforrások megosztása, érvényre kell juttatni a **társadalmi integráció elvét**, hogy Irak elkerülhesse a felekezeti megosztottságot.

Biztonság és a jogállamiság megteremtése

A szamarrai mecsetnél 2006. február 22-én elkövetett bombamerénylet nyomán kirobbant erőszak súlyosbította a már meglévő **felekezeti alapú erőszakot**. Ez az erőszak egyre inkább kapcsolható szervezett, felekezeti alapú milíciákhoz és fegyveres csoportokhoz. A helyzetet súlyosbítja, hogy a nemzeti biztonsági erők láthatóan képtelenek biztonságot teremteni, és hogy mind a milíciáknak, mind a biztonsági erőknek kapcsolataik vannak a bűnözéssel. Ezen felül az egyszerű iraki polgárokat továbbra is fenyegeti a szervezett bűnözés és az utcai erőszak.

Következésképpen az egyének etnikai és vallási csoportjaikhoz fordulnak védelemért és támogatásért, és megnövekedett a belső migráció, illetve a kivándorlás. A vegyes összetételű környezetben kisebbséget alkotó közösségek olyan területekre költöznek, ahol etnikai vagy vallási közösségük többséget képez.

A biztonság ezért az új kormány által megoldandó kérdések közül az egyik legfontosabb. Kulcsszerepet fog ebben játszani a felkeléssel és a milíciákkal szembeni fellépés. Már léteznek **lefegyverzési, leszerelési és reintegrálódási (DDR) kezdeményezések**. Fontos azonban az is, hogy a biztonsággal kapcsolatos fellépés ne veszélyeztesse a **jogállamiság rendszerét** és az **emberi jogok tiszteletben tartását**. Elsődlegességet kell élveznie az emberi jogi visszaélésekkel és a közösségek kitelepülésével kapcsolatos intézkedéseknek. A brutális előző rendszer után a belbiztonsági apparátust, az igazságszolgáltatást és a büntetés-végrehajtást láthatóan meg kell változtatni, hogy helyreálljon a bizalom bennük. Bár a jogállamiság megteremtése sok időbe kerül és nem valószínű, hogy meg egy pillanatról a másokra, az iraki vezetésnek be kell bizonyítania, hogy folyamatos lépéseket tesz a helyzet javítására.

A fenntartható gazdasági fejlődés alapjainak megvalósítása

Alapszolgáltatások és munkahelyteremtés

Az alapszolgáltatások nyújtása, valamint a foglalkoztatottság és a jövedelmek megújult gazdasági tevékenység általi előmozdítása ugyanilyen jelentős, és szorosan kapcsolódik a biztonsági helyzethez. Ennek a két célkitűzésnek bármelyik új kormány teendői között nyilvánvalóan helyet kell kapnia. Irak esetében azonban, ahol Szaddám Husszein kormányzásának utolsó éve alatt az egészségügyi, oktatásügyi vagy villamosenergia-ügyi igazgatás és infrastruktúra romlott, és az utóbbi időben sem jelentős minőségi, sem mennyiségi javulás nem mutatkozott, a kormánynak határozott lépésekre kell összpontosítania, hogy az **alapszolgáltatások** nyújtásával javítsa a lakosság életminőségét. A villamos energia és a víz hiánya, valamint az oktatási és egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés nehézségei mindennapi gondokat teremtenek, és nem csak társadalmi feszültséget gerjesztenek, hanem lassítják is a gazdaság talpra állását. Ha ezeket a kérdésköröket nem kezelik megfelelően, az gátolni fogja a jövő iraki nemzedékek lehetőségeit.

A **munkahelyteremtés** és a bevételtermelés ugyanilyen sürgős. A foglalkoztatottság meg fogja szüntetni a milíciákhoz, felkelőkhöz vagy terrorista csoportokhoz való csatlakozás vonzerejét az irakiak bizonyos csoportjai számára. Irak humántőkéje az ország egyik fő értékeként lenne hasznosítható. 20-25 évvel ezelőtt az iraki oktatás színvonala lényegesen magasabb volt, mint a térség többi országában, de az évek során Irak a szomszédainál sokkal alacsonyabb szintre süllyedt. Ma a fiatal nemzedékek gyakran kevésbé képzettek, mint a szüleik. Ezt a trendet meg kell fordítani, hogy Irak teljes mértékben élhessen a humántőkéjével.

Működő államigazgatási keret létrehozása

Irak **közszolgálat**a az ország legnagyobb munkaadója, de évek óta rossz igazgatástól szenved, a modernizáció és a továbbképzés nem elegendő. Ezeknek a gyengeségeknek komoly kihatásai vannak a gazdaság irányítására és az alapvető közszolgáltatások nyújtására is. A nemzetközi közösségnek támogatnia kell a közigazgatás szerkezetének, szabályozásának és eljárásainak az irakiak által véghezvitt **reformját**.

Energia és a gazdaság diverzifikációja

Irak a világ **második legnagyobb olajtartalékaival** és jelentős kiaknázatlan **földgázkészlettel** rendelkezik. A gazdaság hajtóereje az energiaágazat, de ennek teljesítménye jóval a lehetőségek alatt marad, a bevételek pedig lényegesen alacsonyabbak az optimálisnál. Elavult technológia, az áttekinthető, hatékony és modern igazgatás hiánya, a befektetések elmaradása és az infrastruktúra gyakori fosztogatása és szabotálása egyaránt gátló tényező. Ezenkívül az olajmérési rendszer technikai hiányosságai miatt az igazgatás nem rendelkezik világos képpel a termelés és kivitel szintjét illetően, ami bátorítja a csempészetet és az olajbevételek elsikkasztását.

Az olajbevételektől való nagymértékű függés miatt Irak nagyon sebezhető a külső gazdasági tényezőkkel kapcsolatban. Kedvezően érintette az országot a nemzetközi piaci olajárak közelmúltbeli emelkedése. Az árak esése azonban nagyon érzékenyen érintené a gazdaságot. Az olajfüggőség **gazdasági diverzifikáció** általi csökkentése hozzájárulna az olajár-ingadozások hatásának csökkentéséhez és a munkahelyteremtéshez. Ez elérhető lenne a különböző (nem energiaágazati) jövedelemtermelő tevékenységek előmozdítása által,

amelyek Irak egyéb értékein, különösen a **vízen és a mezőgazdaságon** alapulhatnak. Az ország egyedülálló a térségben abban a tekintetben, hogy két jelentős vízi út keresztezi. Irak, az ősi termékeny félhold szíve, dolgozó népességének közel 20%-a a mezőgazdaságban dolgozik. A térség több országa kénytelen a mezőgazdaság számára rendelkezésre álló vízkészlet korlátozottságával szembenézni, Irak azonban jobb helyzetben van. A mezőgazdasági termelés és kivitel növelése fontos ágazat lehet a gazdaság fejlődésének és diverzifikációjának támogatásában. A víz értéket jelenthet a térség kereskedelmét illetően is.

Irak **pénzügyi hiányosságait** kiemelten kell kezelni. Jelenleg a bruttó nemzeti össztermék jelentős részét az általános elosztórendszerre (a 2003 előtti szankciók örökségeként), illetve a hazai olajfogyasztás támogatására fordítják. Az (IMF segélymegegyezés keretében előírt) gazdasági reformok lehetővé teszik majd a kormány számára, hogy állami beruházásokat hajtson végre, és kövesse a Nemzeti Fejlesztési Stratégiában lefektetett fejlesztési munkatervet. Sürgős reformok szükségesek a költségvetési folyamat megerősítésére, ideértve a bevételek és kiadások feljegyzését, valamint az elszámoltathatóság előmozdítását. Az elsődleges szakpolitikai eszközként a **költségvetési eljárást** kell alkalmazni. A kormánynak egységes költségvetést kell készítenie a tőkeráfordítások és az ismétlődő kiadások számára, középtávú kiadási kereten belül. Az adományozók által nyújtott valamennyi támogatást fel kell tüntetni az egységes nemzeti költségvetésben.

Az olaj- és villamosenergia-infrastruktúra finanszírozására középtávon szükséges magánbefektetések biztosítása céljából szükséges **az üzleti és pénzügyi szolgáltatások szabályozásának** reformja. A reformokat azonban úgy kell végrehajtani, hogy megelőzzék a szociális jólétet érintő lehetséges negatív hatásokat.

III. JAVASLATOK AZ EU-TÁMOGATÁSHOZ

Irak humán, természeti és kulturális erőforrásokban gazdag ország, hatalmas lehetőségekkel arra, hogy újra fontos regionális és nemzetközi szereplő legyen, bár a jelenlegi helyzetet súlyos bizonytalanság és instabilitás jellemzi. Bármilyen lesz is a helyzet a jövőben, Iraknak továbbra is lesznek az Európai Uniót érintő biztonsági, gazdasági, energetikai és politikai vonatkozásai. Ezért az Európai Unió érdeke, hogy támogasson egy biztonságos, stabil, demokratikus és gazdaságilag virágzó Irakot, amely békében él szomszédaival, és illeszkedik a nemzetközi közösségbe.

Az első, alkotmányosan megválasztott iraki kormány megalakulásával az Európai Unió számára új lehetőség mutatkozik a szerepvállalásra. Kedvező helyzetben van ehhez. A földrajzi közelség; az iraki és más konfliktusok utáni helyzetekben szerzett tapasztalat; a nemzetközi kulcsszereplőkkel kialakított viszonyok, ideértve Irak szomszédait is; az EU gazdasági ereje; és az Európában élő iraki eredetű népesség egyaránt olyan értékek, amelyekre az Európai Unió építhet, hogy ezzel segítse az irakiakat a kedvezőtlen trendekkel való szembenézésben. Az EU felhasználhatja az Irakban szerzett tapasztalatait politikai párbeszéd, a közösségi újjáépítési támogatás (2003-2006-ban elérte a körülbelül 720 millió EUR-t), a jogállamiság területén folytatott együttműködés és az EU iraki jelenléte által létrehozott kapcsolatok útján.

Rövid távon az Európai Uniónak a szerepvállalását kisszámú kulcsfontosságú célkitűzésre kell összpontosítania, amelyeket hozzáadott értékekkel támogathat, gyors és kézzelfogható eredményeket érve el. A lehető legnagyobb hatás és a hatékonyság elérése érdekében a közösségi és EU-tagállamoknak az erőfeszítéseiket az említett kulcsfontosságú célkitűzésekre

kell összpontosítaniuk, egymást kiegészítő módon. Az ENSZ-nek továbbra is vezető szerepet kell játszania mind a politikai, mind a gazdasági újjáépítés területén.

Az EU szerepvállalásának központi elemét továbbra is az ENSZ erőfeszítései támogatásának kell jelentenie, valamint a többi fontos érintettel folytatott fokozott együttműködés és párbeszéd. Folytatni kell Irak szomszédaival az intenzív párbeszédet, és támogatni kell a térségbeli együttműködés megerősítésére irányuló kezdeményezéseket. Az EU-nak továbbra is támogatnia kell egy nemzetközi konferencia keretében megvalósuló, megújult nemzetközi politikai és gazdasági szerepvállalásra irányuló iraki kezdeményezéseket.

Ellenben a külső politikai támogatás nem lesz elegendő segítség Iraknak. Az iraki változásokat az irakiaknak maguknak kell végrehajtaniuk. Az EU-nak megbízható partnerre van szüksége, amely elkötelezett a szakpolitikák végrehajtása és az aktuális problémák megoldása iránt. Az EU tevékenysége a kedvező iraki politikai környezettől és a biztonsági helyzettől függ. Az EU által tett lépések hatását néhány **segítő tényező** fogja meghatározni. Ezeket a tényezőket az újonnan alakult iraki kormánnyal folytatott párbeszéd folyamán fogják finomítani. Valamennyi kihívással kapcsolatos azonban két döntő fontosságú tényező: Az **iraki politikai akarat** és a **biztonsági helyzet javulása**.

Az Irak előtt álló kihívásoknak és az EU álláspontjának az elemzése alapján javasolható, hogy az erőfeszítések néhány kézzelfogható célkitűzésre irányuljanak.

EU-célkitűzés: A megosztottságon felülemelkedő, demokratikus kormányzati modell támogatása

Az Európai Uniónak folytatnia kell a politikai folyamat támogatását azáltal, hogy támogatja a **felekezeti megosztottság felszámolására** irányuló szakpolitikákat és kezdeményezéseket, és megkönnyíti a különböző közösségek közötti tiszteletet és párbeszédet. Az EU-nak e célból tevékenyen együtt kell működnie a nemzeti kormánnyal és a tartományi vezetésekkel, a civil társadalommal, valamint az ENSZ-szel és egyéb nemzetközi partnerekkel. Az EU támogathatja a **nemzeti megbékélésre** és a teljes államigazgatást érintően a **társadalmi integráció tiszteletben tartására** irányuló erőfeszítéseket

Az EU-nak élnie kell a **térségbeli politikában érintett felekkel** kialakított kapcsolataival, bátorítva ezeket, hogy pártolják Irak területi integritását és nemzeti egységét, valamint elrettentve az iraki belügyekbe történő beavatkozástól.

Szorosan együttműködve az ENSZ-szel, az EU továbbra is jelentősen hozzájárulhatna az **alkotmány felülvizsgálatának folyamatához**, és átadhatná a tagállamok tapasztalatait az közigazgatási felelősségek megosztása, a gazdasági egyensúly megteremtése és a szolidaritási modellek terén. Ehhez járulhatnának az említetteken túllépő, az iraki lakosságot megcélzó, a politikai és gazdasági implikációk jobb megértését szolgáló intézkedések.

Az EU ezen kívül támogathatja a **parlamentáris és demokratikus intézményeket**. Megfontolandó lenne például a megfelelő iraki intézmények kapacitásainak kiépítése, illetve az ezeknek nyújtott technikai segítség, csereprogramok vagy az EU-tagállamok közigazgatásaival és az Európai Parlamenttel kialakított partnerségi programok. További lehetséges támogatási terület az iraki független választási bizottság és a civil társadalmi szervezetek folyamatos támogatása.

Az EU-nak nem kell megelégednie az emberi jogok és a demokrácia területén a központi szinten folytatott munkával, hanem keresnie kell a lehetőségeket, hogy elérje a regionális, tartományi és helyi szinteket is, a szakpolitikák tiszteletben tartása és a végrehajtás ellenőrzése céljából.

Segítő tényezők – ezeken a területeken az EU támogatását meg fogja könnyíteni a kormány már meglévő, a társadalmi integrációt tiszteletben tartó jellege. Az EU támogatásának hatékonyságát fokozni fogja a közigazgatás átlátható, érdemen alapuló és felekezetiileg semleges személyzeti politikája. A választási folyamat menetrendjének tiszteletben tartása fokozni fogja az iraki lakosságnak a politikai folyamatban való részvételét és az abba vetett bizalmát.

EU-célkitűzés: Hozzájárulás a biztonsági helyzet megszilárdításához, a jogállamiság rendszerének támogatása, és az emberi jogok tiszteletben tartása kultúrájának előmozdítása által

Számos EU-tagállam már részt vesz az ország biztonsági helyzetének javításában. A rendőrség és a hadsereg személyzetének biztonsági kiképzését néhány EU-tagállam végzi. Az EBVP keretében működő integrált iraki jogállamiság-misszió (EUJUST LEX) együttműködik az iraki rendőrséggel, bírakkal és a börtön személyzettel, integrált jogállamisági/büntetőjogi rendszer kialakításában. A 2005 júliusában megkezdett misszió időtartamát meghosszabbították.

Az EU folytatni fogja a **biztonság és jogállamiság megteremtésére** irányuló munkáját. A Bizottság fel fogja használni az EUJUST LEX misszió során szerzett tapasztalatait a jogállamiság területét érintő program előkészítésében, hogy mind a büntető-, mind a polgárjogi vonatkozásában megerősítse az igazságszolgáltatást. Az EBVP és a Közösség e területen folytatott fellépését illető további erőfeszítéseket szorosan össze fogják hangolni. A további együttműködés arra fog irányulni, hogy érvényre juttassák az emberi jogok tiszteletben tartásának kultúráját, ideértve a nemek közötti egyenlőséget, a gyermekek jogait és a vallásszabadságot, ideértve az emberi jogoknak történő megfelelés ellenőrzési kapacitásának kiépítését. Az Európai Unió megfontolhatja a **lefejezési, leszerelési és reintegrálódási (DDR) kezdeményezések** további támogatását, a korábbi konfliktusok utáni helyzetekben szerzett tapasztalatok alapján. Az EU támogathatja a kapacitáskiépítési erőfeszítéseket, amelyek az iraki kormány és intézmények által a vonatkozó **nemzetközi emberi jogi megállapodások** végrehajtásában elért haladás megfigyelésére irányulnak.

Segítő tényezők – Az EU erőfeszítéseinek hatékonysága fokozódik, ha a kormány elkötelezi magát az igazságszolgáltatás szükséges reformja, illetve az emberi jogoknak az iraki belbiztonsági apparátus általi tiszteletben tartása mellett. Az emberi jogi minisztérium megerősítése, emberi jogi bizottság és egyéb, az emberi jogi visszaélésekkel foglalkozó intézmények felállítása a jó irányba tett előrelépést jelentene. A kormánynak meg kell fékeznie a milíciákat és a nem-kormányzati fegyveres csoportokat is. Segítség lenne a civil társadalom támogatására szolgáló keret létrehozása is.

EU-célkitűzés: Az állami és regionális szervek támogatása az alapvető szolgáltatások nyújtásának fejlesztésében, illetve a munkahelyteremtés szempontjából kedvező környezet kialakításában

Az Európai Unió a közösségi támogatáson és az ENSZ-szel folytatott szoros együttműködésen keresztül már most is fontos támogatója azoknak a célzott programoknak, amelyek az iraki lakosságnak az alapvető szolgáltatásokhoz (víz, oktatás, egészségügy, szennyeződésmentesítés és egyéb) való hozzáférést hivatottak előmozdítani. A kormánynak **hosszútávú szociális fejlesztési szakpolitikákat** kell elfogadnia ahhoz, hogy a javulás tartós legyen. Az EU támogathatná a szakpolitikák végrehajtását, alapul véve a 2004 októberében elfogadott iraki nemzeti fejlesztési stratégiát, amelyet az új kormány minden bizonnyal korszerűsíteni fog. Együttműködve más nemzetközi szereplőkkel, az EU segédkezhetne a társadalombiztosítási rendszer reformjában is.

Az új kormány számára elsődleges fontosságú a munkahelyteremtés. Az erőfeszítéseket olyan környezet megteremtésére kell összpontosítani, amely kedvező a munkahelyteremtés és a jövedelemtermelő tevékenységek fejlesztése számára. Ezek megvalósulása a különböző újjáépítési programok összehangolása, munkahelyteremtő komponensek, valamint a kis- és középvállalkozásokat illetően a magángazdaság munkahelyteremtő tevékenységének előmozdítása útján érhető el. Folytathatóak lennének az IRRFI-erőfeszítések. Ezáltal lehetővé válna a gazdaság diverzifikációja, és létrejönne egy nagyobb kereskedelmi potenciál alapja.

Segítő tényezők—Az EU támogatásának hatékonyságát fokozni fogja a nemzeti fejlesztési stratégia világos prioritások kitűzése általi frissítése. A kormánynak politikai kompromisszumot kell találnia a (rövid távon esetleg fájdalmas, de hosszú távon kedvező hatású) kulcsfontosságú szerkezeti reformok megvalósítása és a társadalmi elégedetlenség elkerülése között. Ugyanakkor az adományozók összehangolásának már meglévő mechanizmusai segítenek majd a szükségleteknek az erőforrásokhoz való igazításában. Az adományozók üdvözlőnék a támogatás láthatóságának fokozását, amint a biztonsági helyzet azt megengedi.

EU-célkitűzés: Az Irak gazdasági talpraállását és fejlődését segíteni hivatott mechanizmusok támogatása

Az Európai Unió már részt vesz a gazdasági reformok előmozdításában, a régió fejlődésének támogatásában, és fel fogja használni a tapasztalatát, hogy együttműködjön az iraki kormánnyal a gazdasági fejlődés és virágzás előmozdításában. Az EU nyílt párbeszédet fog fenntartani a kormánnyal, hogy támogatásokon, adósságcsökkentési erőfeszítéseken és magasabb szintű együttműködési programokon keresztül bátorítsa a gazdasági fejlődést.

Az EU tevékenysége kezdetben az iraki energiaágazat jelenlegi hiányosságainak kezelésére fog összpontosítani. Az EU-nak támogatnia kell a **szabályozási, jogi és pénzügyi keretet**, a befektetések bátorítása, valamint a korrupciótól, szervezett bűnözéstől és bűnözéstől való elrettentés céljából egyaránt. Ezzel párhuzamosan, regionális hálózatain keresztül, bátorítani fogja az **energiaügyi együttműködést a térségben**. A folyamatban lévő térségbeli erőfeszítéseket kiegészíthetné az Irakkal esetlegesen megkezdhető **technikai párbeszéd** az ország olaj- és földgáztartalékainak kiaknázását, illetve különösen a masriki és EU-s piacokra történő kivitellet illetően.

Az Európai Közösség ezen kívül bátorítani fogja a gazdaság diverzifikációját olyan **kereskedelmi és beruházási rendszerek** létrehozásának támogatása által, amelyek szavatolják a lehető legnagyobb kiszámíthatóságot, átláthatóságot és jogbiztonságot. E rendszer létrehozása előfeltétele a belföldi és nemzetközi magánbefektetők beruházásainak, és így további munkalehetőségek teremtésének az országban.

A kereskedelmi és együttműködési megállapodást megelőző tárgyalási folyamat maga is a belső reformok támogató tényezőjeként hathat. A kereskedelmi és együttműködési megállapodást megelőző tárgyalási folyamat előfutára lehet a WTO-hoz való csatlakozás folyamatának, és közelíteni fogja az iraki kereskedelmi rendszert a szabályok és elvek multilaterális rendszeréhez, ezáltal megkönnyítve a **csatlakozást a WTO-hoz**. Nyitva marad a lehetősége annak, hogy Irak élvezhesse az általános preferenciarendszert, amely jobb hozzáférést biztosítana az EU piacaihoz. Az **Európai Befektetési Bank** iraki szerepvállalása fokozhatná az Irakkal szembeni bizalmat a világ pénzügyi piacain. E folyamatok kiegészítéseképpen az EU, együttműködve nemzetközi pénzügyi intézményekkel, támogatná a központi bank és a pénzügyminisztérium megerősítését.

Segítő tényezők: - A gazdasági talpraállás előfeltétele az erős politikai akarat a sikkasztás és korrupció problémájának kezelése, valamint a pénzügyi hiányosságokkal való szembenézés. *Iraknak el kell köteleznie magát hatalmas természeti erőforrásai optimális felhasználása mellett, további jövedelem generálása céljából. A kormánynak ebben az ágazatban megfelelő szakpolitikákat és kezdeményezéseket kell követnie.*

EU-célkitűzés: Hatékony és átlátható közigazgatási keret létrehozásának támogatása

A közigazgatást illetően a következő reformok szükségesek: a jogi struktúrák javítása, a humán erőforrás-kapacitás megerősítése, az átláthatóság, elszámoltathatóság és észszerű pénzügyi igazgatás elveinek bevezetése. Az Európai Unió tagállamaiban közigazgatási rendszerek és kultúrák egész sorával találkozhatunk. A bővítési folyamat és a világ más részein folytatott **kapacitás- és intézménykiépítés** támogatásának tapasztalatai hasznosíthatóak az iraki közigazgatás reformjainak támogatásában.

Az **EU-Irak kereskedelmi és együttműködési megállapodás (TCA)** tárgyalási folyamata ki fogja egészíteni a közigazgatási reform EU általi támogatását. A célzott EU-támogatás számos területre összpontosulhat, olyanokat is érintve, amelyek különböző minisztériumok és kormányzati szervek felelőssége alá tartoznak.

A TCA-tárgyalások, valamint sikeres lezárásuk egyaránt hasznot húznának egy működő közigazgatás létrehozásából. A közös érdeket képező legfontosabb területeken a szakismeret és szakértelem cseréjének támogatásán dolgozó **technikai munkacsoportok** olyan további értéket képviselnek, amelyek esetében az EU erőforrásainak felhasználására építeni lehet.

Segítő tényezők – Irak már elkötelezte magát a reformok mellett, a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel és más nemzetközi érdekelt felekkel szembeni kötelezettségvállalásai részeként. Az iraki közigazgatás reformja erős politikai elkötelezettséget, illetve megvalósítható célokon és mutatókon alapuló "úttervet" igényel.

IV. 11. ZÁRÓ MEGJEGYZÉSEK

Irak előtt számos összetett és sürgős kihívás áll. Az EU-nak erős érdeke fűződik Irak stabilizálódásának elősegítésében, politikai és gazdasági helyreállításának támogatásában. Az EU földrajzi közelsége és megkülönböztetett iraki szerepe egyedülálló helyzetbe hozza az új kormánnyal fenntartott kapcsolatainak előmozdítását illetően. Ez stratégiai lehetőség arra is, hogy Irakot visszasegítsék fontos térségbeli és nemzetközi partneri szerepébe. Az ebben a dokumentumban foglaltak szerinti EU-s szerepvállalásnak kiindulópontként figyelembe kell

vennie azt a követelményt, hogy az iraki változásokat az ország valóban magáénak tudhassa, valamint számolnia kell Irak képességeivel és értékeivel, és az új kormány programjával és prioritásaival.

Az EU azonban nincs egyedül. Az ENSZ továbbra is kulcsfontosságú partner. A teljes hatékonyság biztosításához lényeges az EU együttműködése más térségbeli és nemzetközi szereplőkkel és érintettekkel is abban, hogy Irakot segítsék a stabilitáshoz és felvirágzáshoz vezető útján. Ez továbbra is prioritás lesz az EU számára. Iraknak szüksége van térségbeli politikai és gazdasági helyzetének megerősítésére. Irak szomszédainak ebben fontos szerepet kell játszaniuk.